

ENCI-GROEVE BIJ MAASTRICHT (18)

J.A.M. Janssen

Excursieleiding:	P. Voorn en J. Janssen
Datum:	22 juni 2011
Deelnemers:	A. Aptroot, M. Baartmans, R. Buskens, R. Bijlsma, E. van Dijk, P. Eenshuistra, H. Inberg, P.J. Keizer, G. Kierkels, R. van Moorsel, I. Niemeijer, M. Scherpenisse, M. Schrijvers, L. Sparrius, L. Spoormaker

Een bezoek aan de ENCI-groeve bij Maastricht is altijd een bijzondere ervaring. Het is een terrein waar je normaliter niet zomaar binnen komt, het is een fascinerende omgeving met grote industriële gebouwen midden in een natuurgebied, en er bestaat bovendien altijd de kans op onverwachte vondsten. Nadat eerder in september 2002, onder leiding van Henk Hillegers, deze groeve door de PKN was bezocht (en was afgesloten met friet met 'zoerfleisj'), gingen we dit keer onder leiding van Peter Voorn, van Natuurmonumenten, en ondergetekende.

Het plateau van de Sint-Pietersberg ligt op zo'n 100 m boven N.A.P. De eerste circa 15 meter onder de grond bestaan uit grind, maar daaronder ligt een laag van circa 40 meter van gelig Maastrichts Krijt, en daaronder een pakket grijs gekleurd Gulpener Krijt. Aangezien de Maas hier op ongeveer 41 m NAP loopt, ligt het Gulpener Krijt voornamelijk onder het niveau van het grondwater. Desondanks is het afgegraven, waarbij de bodem van de groeve tot circa 5 meter onder NAP is komen te liggen. Deze put wordt bemalen, om de mergel zo diep te kunnen winnen.

De mergelwinning in de Sint-Pietersberg loopt echter op zijn einde. In 2018 wordt de winning afgebouwd en de groeve overgedragen aan Natuurmonumenten. Er zijn al uitgebreide plannen gemaakt voor de toekomstige inrichting van de ENCI-groeve. Verschillende scenario's zijn mogelijk. Peter Voorn schetste ons de meest recente plannen, waarbij de ENCI-groeve "terug wordt gegeven aan de bevolking van Maastricht". Hierbij wordt een deel van de grond (löss/silex) teruggestort in de diepe gaten, maar blijven wel enkele meren bestaan, om in te kunnen zwemmen. Het gebruik van de groeve wordt gezondeerd. Het voorste deel van de groeve, nabij de NCI-fabriek is vooral bedoeld als recreatiegebied, waarbij onder meer een geologisch museum is gepland. Daarnaast blijft een deel van de huidige gebouwen in gebruik als bedrijventerrein. Verder in de groeve worden excursies gehouden, en helemaal achterin, in de Oehoe-vallei, wordt een strikter reservaat ingesteld.

De excursie van vandaag voerde naar de Oehoe-vallei, die zijn naam eer aan deed: we kregen een Oehoe goed te zien. Op weg naar de vallei, langs het pad stonden allerlei niet alledaagse plantensoorten, zoals *Poa compressa*, *Linaria minor*, *Cardaminopsis araneosa* en zelfs *Epipactis atrorubens*. Aan de rand van de weg werd onderstaande opname gemaakt op een locatie met een ijle begroeiing van onder meer *Catapodium rigida*, *Minuartia hybrida* en *Poa compressa*. De opname is te rekenen tot het *Cerastietum pumili* (verbond *Alyso-Sedion*)

Opname 1. Rand van onverharde weg richting Oehoe-vallei (X= 175.8, Y= 315.3), proefvlak 4 m², totale bedekking 5%, hoogte 5-20-60 cm.

Kensoorten Alyso-Sedion

Catapodium rigidum

r

Minuartia hybrida	+
Poa compressa	2m
Overige soorten	
Arenaria serpyllifolia	+
Agrostis stolonifera	2m
Aira praecox	+
Anisantha sterilis	+
Conyza canadensis	+
Erigeron annuus	+
Hieracium praealtum	+
Lotus corniculatus	+
Medicago lupulina	+
Melilotus species	+
Papaver dubium	+
Plantago lanceolata	+
Plantago major	+
Poa annua	1
Populus alba (juv.)	+
Senecio inaequidens	+
Taraxacum species	2m
Tussilago farfara	1
Vicia sativa	+

In de Oehoe-vallei zelf bleken de wanden van de groeve niet of nauwelijks begroeid, doordat ze zo enorm steil zijn. Minder efficiënt afgewerkte wanden, met wat erosieplekken zijn doorgaans een stuk interessanter in botanische zin. Bijzonderheden langs de weg waren *Carex divulsa*, *Carlina vulgaris* en *Anthyllis vulneraria*. In de helling groeide *Rosa arvensis*.

Grote delen van het teruggestorte of resterende materiaal waren overgroeid met *Buddleja davidii* en bramen (o.a. *Rubus vestita*). In de vallei stond een plas water met veel riet en een ondergroei van onder meer *Juncus articulatus*, *Drepanocladus aduncus* en *Cratoneuron filicinum*.

Op de rand van een plateau van teruggestort materiaal werd onderstaande opname gemaakt in een soortenrijke ruigte. Op basis van onder meer *Melilotus albus* is deze opname toe te delen tot het *Echio-Melilotetum typicum* van het verbond *Dauco-Melilotion*.

Opname 2. Ruigte op rand van kiezel/löss-plateau in Oehoe-vallei (X=175.85, Y=315.58), proefvlak 8x3 m, totale bedekking 90%, kruidlaag 80%, moslaag 15%.

Kenmerkende soorten Artemisietea vulgaris/Dauco-Melilotion

Melilotus albus	2a
Verbascum densiflorum	2a
Carduus crispus	2a
Crepis capillaris	+
Cirsium arvense	+
Conyza canadensis	1
Overige vaatplanten	
Achillea millefolium	+
Agrostis stolonifera	+
Anisantha sterilis	+
Arenaria serpyllifolia	+
Buddleja davidii	+
Clematis vitalba	+
Crataegus monogyna	r
Daucus carota	+
Erigeron annuus	+

Eupatorium cannabinum	+
Galium aparine	+
Galium uliginosum	+
Geranium robertianum	1
Geum urbanum	+
Holcus lanatus	2b
Malus sylvestris	r
Medicago lupulina	+
Picris hieracioides	1
Plantago lanceolata	+
Poa palustris	2m
Poa pratensis	r
Robinia pseudoacacia	+
Rubus caesius	+
Rubus vestitus	+
Senecio jacobaea	+
Tripleurospermum maritimum	+
Urtica dioica	+
Overige mossen	
Barbula unguiculata	2a
Brachythecium rutabulum	2a
Didymodon fallax	+

ENCI-weitje

Aan het eind van de middag bezochten we het zogenaamde ENCI-weitje. Dit is een voormalig depot van vuursteen en löss, dat zo'n 20 jaar geleden is opgeleverd en begraasd wordt. De begroeiing herbergt veel kalkindicatoren. We maakten een opname van het grasland, dat te beschouwen is als een zoomvegetatie van het *Rubo-Origanetum*. Lagere delen van het grasland oogden wat minder productief, maar hadden begroeiingen van dezelfde associatie, afgewisseld met wat graziger kalk-*Arrhenatheretum*. In het grasland werd één exemplaar van *Orobancha minor* aangetroffen. Buiten het hek, aan de bosrand groeide een populatie *Hypericum hirsutum*. Bij een huisje troffen we tenslotte de zeldzame *Potentilla recta* aan.

Opname 3. Grasland van het ENCI-weitje (X = 175.87, Y = 314.08), proefvlak 16 m², expositie Z, helling 20°, bedekking kruidlaag/totaal 60%, bedekking moslaag 3%, hoogte kruidlaag 40 cm.

Kenmerkende soorten Trifolio-Geraniea sanguinei/Rubo-Origanetum

Rubus caesius	2b
Astragalus glycyphyllos	2a
Origanum vulgare	2a
Lotus corniculatus	2a
Agrimonia eupatoria	+
Galium mollugo	+
Lathyrus sylvestris	+
Overige vaatplanten	
Arrhenatherum elatius	2m
Achillea millefolium	+
Arabis hirsuta	+
Campanula trachelium	+
Clematis vitalba	+
Crataegus monogyna	r
Crepis biennis	+
Dactylis glomerata	+
Daucus carota	1
Dipsacus fullonum	+

Hieracium laevigatum	2a
Hypericum perforatum	+
Linaria vulgaris	+
Medicago lupulina	1
Odontites vernus s. vernus	r
Picris hieracioides	1
Plantago lanceolata	1
Poa angustifolia	2m
Poa pratensis	+
Rosa canina	+
Rumex crispus	+
Tanacetum vulgare	1
Taraxacum species	+
Tragopogon pratensis	+
Trisetum flavescens	+
Verbascum nigrum	+
Overige mossen	
Amblystegium species	+
Didymodon species	+
Brachythecium albicans	2m
Brachythecium rutabulum	+
Bryum species	+
